

KÖNYVISMERTETÉS „A REND KEDVÉÉRT”

„A kötet üzenete az, hogy hallgatni nem szabad!”
(Finszter Géza – Korinek László, 2019)

A rendészet tudománya azokat a nyilvánosan is hozzáférhető, tudományos megalapozottsággal lefektetett gondolatokat is magában hordozza, amelyek nélkül elképzelhetetlen lenne e téma elméleti és fogalmi rendszereinek meghatározása. A magyar rendészet tudományos művelésének közel két évszázados történetében is kiemelt figyelmet kell szentelni két kortárs jogtudósnak, Finszter Gézának és Korinek Lászlónak, akik írásaikkal, tudományrendszerítő munkáságukkal megkerülhetetlen szerzőivé váltak a rendészet elmélete iránt érdeklődő kutatók vagy gyakorlati szakemberek számára egyaránt. Különösen igaz ez a megállapítás azt követően, hogy a szóban forgó, adott esetben korábban csak a szűkebb szakmai szféra számára hozzáférhető írások válogatott része – egyfajta sajátosan közreadott közös életműként – 2019-től egy kötetben is hozzáférhető a szélesebb olvasóközönség számára.

A rend kedvéért címet viselő, a Belügyminisztérium támogatásával kiadott válogatáskötet előszavát Vékás Lajos akadémikus jegyzi. Az ő szavait idézve „*demokratikus berendezkedésű államokban a rendészet és a rendvédelem nem a politika által monopolizált területek, hanem ugyanúgy tudományos elemzés tárgya, mint az országos és a helyi közigazgatás, a szakirányú igazgatás valamennyi ága.*” Ezt az eszményt jelenítik meg Korinek László és Finszter Géza bő négy évtizedet átívelő műveikben. Valamennyi dolgozat a rendészettudományhoz és a bünyügyi tudományokhoz kapcsolódik. Büntetőjogi és büntető eljárásjogi témák mellett a rendészet és rendvédelem legkülönbözőbb problémáinak elemzésére vállalkoznak a szerzők, a nemzetbiztonság és általában a biztonság kérdései mellett helyet kapnak kriminalisztikai, illetve a rendőrségre vonatkozó elemzések is.

A válogatáskötetben mindösszesen ötvenhárom írás kapott helyet. A legrégebbi munkák a hetvenes évek végéről köszönnek vissza, míg a legutóbbi közlemények 2019-ben születtek. Ezek közül – talán a magyar rendészettudomány fejlesztésének igényére és lehetőségeire is tekintettel – mindössze egy-egy tanulmány kapott helyet a hetvenes és a nyolcvanas évekből, míg a tanulmányok döntő többsége – mindösszesen közel negyven írás – már a huszonegyedik század rendészeti tudományát gazdagította eddig is.

A korai munkák közül fokozottabb érdeklődést érdemelhet Korinek László Szelekcio a rendőrségi munkában című írása, amely első alkalommal a Külföldi Figyelő 1983/39. számában jelent meg. Ebben az írásban már a nyolcvanas évek elején olyan megállapítást olvashatunk, hogy „*a bűnözési arányszámok – melyek a rendőrségi bünyügyi statisztikában kimutathatók – a leginkább alkalmasak arra, hogy alakítsák a közvélemény értékítéletét a rendőrségi munkáról (de nemkülönben az államvezetésről is), ezért a rendőrségnek a statisztikák összeállításához létfontosságú érdeke fűződik, bár ezek felett jórészt ellenőrzés nélkül rendelkezhet.*” Korinek nyolcvanas években leírt megállapításai napjainkban is legalább annyira őszintén merésznek tekinthetők, mint a szocialista

berendezkedés idejében. A rendőrségi statisztikák mögött rejlő sikerélményre törekvés, illetve a szerv működésében rejlő eredménykényszer ugyanis politikai rendszerektől függetlenül meglehetősen érzékeny jellemzője a bűnüldöző hatóság megítélésének mivel *„a bűnügyi statisztika bemutatja egy ország bűnügyi helyzetét, de egyidejűleg a szerv a saját munkájának eredményességét is ezzel illusztrálja. Ezen ambivalens helyzet miatt az adatok megbízhatósága mindig kérdéses.”*

Nem kevésbé tekinthető őszintének Finszter Géza 1990-ben a Belügyi Szemle 1990/6. számában a magyar rendőrség válságáról megjelent tanulmánya. E munkában a szerző funkcionális, legitimációs és politikai-erkölcsi válságról értekezik. Egyfelől önkritikusan fogalmaz, hogy *„ebben az esetben az igazság kimondása nem jelenti a megoldás felfedezését, a szervezet bajait nem gyógyíthatjuk úgy, miként a pszichés zavarokat, hogy nevetek adunk szenvedéseinknek.”* Másfelől, az írás összegzésében, a válságból kivezető útként azt látja, *„ha létrejön a magyar demokrácia szilárd politikai rendszere; ha az új kormány és a parlament késedelem nélkül határoz a rendőrség modernizációjáról; ha független szakértők bevonásával pontos és részletes funkcionális elemzés alá veszik a rendőrség egész tevékenységét és valamennyi szervezetét; ha az előbbiekre építve létrejön egy korszerű rendőrségi jog; ha megszületik az új szervezeti rend, és megvalósul a műszaki-technikai fejlesztés az eddigieknél lényegesen nagyobb anyagi forrásokból, és végül ha a rendőr visszakapja elsorvasztott szakmai tudását és visszanyeri társadalmi megbecsülését.”* Közel három évtized távlatából visszatekintve Finszter gondolatait, megállapítható – ha nem is szószerint követve a fenti javaslatokat –, a magyar rendőrség meglehetősen komoly utat bejárva, 2015-re már az egész társadalom megbecsülését kiváltott szervezetévé vált az országnak.

A Finszter-Korinek szerzőpáros azonban újabb kihívásokra is emlékeztet, amelyek a XXI. század második évtizedének végéhez érkezően megjelenhetnek. Ilyen például mikor Finszter Géza A rendészettudomány magányossága című – nem utolsó sorban e periodika sorozat, a Pécsi Határőr Tudományos Közlemények 19. számában megjelent – írásában arról gondolkodik, hogy az egyre szélesebb közvélekedés értékrendjében a biztonság messze megelőzi a szabadságot, azaz a társadalom szívesen lemond az új rendőrségi szellemről, ha a rend őrei hatékony védelmet képesek nyújtani mindazoknak, akik fenyegetve érzik magukat. A rendészet tudománya azonban nem egyszerűsíthető ennyire, mivel *„a biztonság szabadság nélkül értéktelen jószág, a rendészeti hivatás legnemesebb küldetése az eredményesség és a törvényesség egységének megteremtése (...) a rendészetnek szüksége van elméleti alapokra, de a rendészettudomány sem művelhető autonómia és kritikai küldetés nélkül.”* Korinek László pedig a válogatást közreadó kötettel egy évben, a Magyar Rendészettudományi Társaság tizenöt éves fennállása tiszteletére megjelent tanulmánykötetben napvilágot látott Utópia című írásában úgy látja, hogy a jó rendőrség lényege az, hogy *„a testület a – vélt – biztonsági szempontokat ne a szabadság rovására próbálja érvényesíteni, megnyilvánulásaiban pedig fejezze ki és közvetítse a jogkövető magatartás értékét, sőt: hasznosságát.”*

Mindegyik tanulmány áttekintése természetesen szétfeszítené e rövid recenzió tartalmi kereteit, mindazonáltal érdemes külön megjegyezni, hogy a gyűjteményes kötet rendhagyó módon utószót is tartalmaz. Ez beismeri, hogy a közreadott válogatás mind a választott korszak, mind pedig a témakörök tekintetében kockázatot hordoz. A kutatás választott témája ugyanis a rendészet, amely kevésbé lehet tárgya tudományos kíváncsiságnak és kritikának. *„Így volt ez negyven éven át, és ez a helyzet most is.”* Finszter Géza és Korinek László A rend kedvéért címmel 2019-ben megjelent gyűjteményes kötet

ugyanakkor bizonyítja, hogy a jobbító szándékkal készült írások jó hatással lehetnek nemcsak magára a rendészet fejlesztésére, hanem a rendvédelmi hivatás erősítésére is. Hogyan is lehetne elérni, hogy a rendőr vagy más rendészeti hivatásrendek képviselői elfoglalhassák méltó helyüket a legmegbecsöltebb és legnagyobb tiszteletet kiváltó szakmák sorában? A szerzőpáros szerint csakis úgy, ha a büntetőjog legbecsesebb értékeit megtartják, és nem merül fel bűnpártolás méltatlan vádja abban az esetben, ha a tisztességes eljárás követik.

A kötet megadja a lehetőséget, hogy a rendészettudománnyal és a bűnügyi tudományokkal foglalkozó egyetemi és főiskolai oktatók és hallgatók, valamint a tudományos diszciplínák iránt érdeklődő jogászok és más szakemberek is felismerhessék a fenti nemes célok elérésének lehetőségét. Márcsak emiatt is ajánlható e könyv, előrebocsátva, hogy a megannyi évtized tapasztalatával összegyűjtött gondolatok megismeréséhez – a kötet válogatás jellege miatt – már aprólékos könyvtári kutatómunkára sincs szükség.